

Аналіз постанови Кабінету Міністрів України від 27.04.16 №315 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 1 жовтня 2015 р. № 758

Проведений НГБІ аналіз постанови показує, що базові умови розрахунку цін **не є достатньо визначеними, що створює можливість суб'єктивного трактування**; а також частково такими, що не забезпечують адекватного контролю громадянським суспільством та, відтак, стають лакомим об'єктом політиканських розіграшів.

Довідково. Зазначеною постановою впроваджено розрахунок ціни на газ за наступною формулою:

" $C_{\text{опт}}$ — регульована оптова ціна на природний газ для постачальника природного газу на території ліцензованої діяльності з розподілу природного газу, що розраховується за такою формулою:

$$C_{\text{опт}} = \{(C_{\text{NCG}} \times K_{\text{GCV}} \times K_{\text{євро/дол.США}}) + (C_{\text{ф}} \times K_{\text{GCV}} \times K_{\text{євро/дол.США}}) + (T_{\text{Вімп}} \times K_{\text{GCV}} \times K_{\text{євро/дол.США}}) + T_{\text{вхГТС}}\} \times K_{\text{дол.США}}$$

(гривень за 1000 куб. метрів),

C_{NCG} — ціна імпортованого природного газу на німецькому газовому хабі (NCG), визначена згідно з даними агентства "Platts European Gas Daily", розділ "Platts European assessments, NetConnectGermany", яку надає суб'єкт ринку природного газу, на якого покладені спеціальні обов'язки;

K_{GCV} — коефіцієнт, який відображає значення співвідношень одиниць енергії (МВт·г) та об'єму (1000 куб. метрів) і визначається відповідно до інформації, наведеної на офіційному веб-сайті оператора газотранспортної системи Словаччини компанії "Eustream, a.s.", який надає суб'єкт ринку природного газу, на якого покладені спеціальні обов'язки;

$K_{\text{євро/дол.США}}$ — крос-курс євро до долара США, за даними агентства "Bloomberg";

$C_{\text{ф}}$ — прогнозна вартість транспортування природного газу від німецького газового хабу (NCG) до віртуальної торгової точки на території Словаччини, що визначається як найменша з двох величин: діючих тарифів європейських операторів газотранспортних систем або різниці в цінах на природний газ на віртуальній торговій точці на території Словаччини та на німецькому газовому хабі (NCG), яку надає суб'єкт ринку природного газу, на якого покладені спеціальні обов'язки;

$T_{\text{Вімп}}$ — вартість транспортування природного газу від віртуальної торгової точки до західного кордону України (вартість "виходу" з газотранспортної системи Словаччини), яку надає суб'єкт ринку природного газу, на якого покладені спеціальні обов'язки;

$T_{\text{вхГТС}}$ — тариф на послуги з транспортування природного газу транскордонними газопроводами для точок входу в газотранспортну систему України, установлений НКРЕКП (без урахування податку на додану вартість);

$K_{\text{дол.США}}$ — прогнозний обмінний курс гривні до долара США"

Основні зауваження.

- 1) Практично жодний параметр чітко не визначено.
- 2) Запропонована формула містить чимало прогнозних параметрів, частина яких допускає неоднозначні визначення.
- 3) Низка положень не відповідають вимогам прозорості.
- 4) Не визначено періодичність перегляду регульованих цін. Слід враховувати, що, чим довше строк, тим більше похибка. Буде холодна зима, ціни на газ будуть в 1,5-2 рази вище.
- 5) На наш погляд, недостатня об'ґрунтованість визначення тарифів транскордонних пунктів на вхід до України зі Словаччини

(1-2). Невизначеності, у т. ч. «прогнозні» показники

Параметр	Зауваження	Висновок/Пропозиція
K_{GCV} – вища теплота згоряння	Вища теплота згоряння у <i>Eustream</i> публікується щоденно, є різна в різні дні . За період з 1 січня - 17 травня 2016 змінювалася в діапазоні 10,56 – 10,7 кВт-год./куб. м (20°C).	Слід уточнити, яку величину GCV брати. Варіанти: середню за квартал, усереднену по денних даних.
	<i>Eustream</i> публікує 2 види GCV: планову та виміряну.	Слід уточнити, яку приймаємо ми. Пропозиція: «виміряна», середня за квартал.
	Відсутня інформація про стандарт, який слід застосовувати для перетворення енергетичних одиниць на об'ємні. Крім того, <i>Eustream</i> надає дані не у МВт-год., а у кВт-год.	Указати, що K_{GCV} – визначається за стандартом вимірювання об'єму при температурі 20°C та тиску 101,325 кПа. (або вказати відповідний стандарт України чи міждержавний ГОСТ СНД). Додати пояснення щодо кВт-год/МВт-год.
C_{NCG} — ціна імпортованого природного газу хабі NCG	Імпортований і неімпортований газ на NCG не відрізняються. Хаб торгує всяким газом.	Прибрати слово «імпортований».
	"Platts European assessments, NetConnectGermany", містить 6 категорій цін (наступної доби, уїк-енд, наступний місяць, наступний квартал, наступний сезон, наступний календарний рік)	Уточнити, яку категорію ціни слід брати. Оптимально: середню місячну ціну у місяць, що передує місяцю визначення ціни. Або середню квартальну ціну, обчислену по 3 місяцях кварталу, який передує кварталу визначення ціни, або прогнозу на квартал (на рік – велика похибка)
	Кожна категорія ціни публікується Platts European Gas Daily щоденно . Тобто, мають місце багато різних цін, залежно від дня публікації.	Визначити, що середня прогнозна ціна за квартал, наприклад на 3 квартал 2016 р., визначається по середній ціні за 2 квартал, обчислений по щоденних величинах категорії Front Month (тобто за квітень, травень та червень). Або якщо

		все ж таки береться суто прогнозна ціна – брати її тільки на наступний квартал.
К_{євро/дол.США} — крос-курс євро до долара США	Слід уточнити, за який період, на яке число тощо	У випадку місячного підходу сформулювати: «середній курс євро/дол. США за місяць, що передує місяцю визначення ціни». У випадку квартального підходу – аналогічно.
С_ф — прогнозна вартість транспортування природного газу від німецького газового хабу NCG до ВТП Словаччини	Не вказано базовий маршрут транспортування, який береться для розрахунків. Від NCG газ можна доставити і через Чехію/Польщу, і через Австрію.	Вказати маршрут, наприклад: «найкоротший маршрут транспортування природного газу з німецької газової торговельної зони NCG: пункт виходу з ФРН Вайдхаус – пункт входу в Чехію Вайдхаус – пункт виходу з Чехії Ланжот – пункт входу в Словаччину Ланжот...»
	Неясно, що таке прогнозна вартість? У Словаччині та інших сусідніх країнах вартість транспортування є регульованою та визначається тарифами, які є чинними, як правило, протягом року. Теоретично у випадку аукціонів реальна вартість транспортування може не співпадати з тарифами. Але на практиці це має місце 1 раз зі 100, а сама різниця є мізерною. Якщо період транспортування включає також наступний рік, передбачено т. зв. коефіцієнт ескалації. Хоча, він практично також не вносить змін.	Замінити визначення С_ф — на «сумарний тариф транспортування природного газу від німецького газового хабу NCG до ВТП Словаччини, встановлений на календарний рік або інші 12 базових місяців, в Німеччині, Чехії та Словаччині». Або: «сумарна вартість транспортування від NCG в Україну, розрахована на підставі чинних тарифів Німеччини, Чехії та Словаччини». В останньому випадку підвищується прозорість, зменшується суб'єктивність обчислених результатів.
	Не вказано, який використовується спосіб компенсації витрат на технологічні цілі при транспортуванні газу в країнах за маршрутом. Регульовані тарифи на транспортування в частині технологічного газу залежать від ціни на CEGH або NCG. У випадку словацького газотранспортного оператора (ГТО) використовується референтна ціна CEGHIX або можна передбачити оплату натурою, тобто своїм газом (що буде дорожче). Питома вага технологічної складової становить по вартості 2-10%. У випадку чеського ГТО до 20%.	Слід зафіксувати, який вид врахування технологічної складової приймається: оплатою перемінної складової або натурою тощо.
ТВ_{імп} — вартість транспортування природного газу від ВТП Словаччини до західного кордону України (вартість "виходу" з газотранспортної системи Словаччини), яку надає суб'єкт ринку природного газу, на якого покладені спеціальні обов'язки.	Тарифи на транспортування газу є регульовані та визначаються національними регуляторами.	Пропонується замінити на «вартість виходу, розраховану на підставі чинних тарифів для пункту виходу зі Словаччини до України, плюс технологічна складова та/або інші стягнення, які запроваджено національним регулятором та які є чинними на момент розрахунків».
	Регульовані тарифи на транспортування в частині технологічного газу залежать від ціни на CEGH. Можна передбачити оплату натурою, тобто своїм газом (що буде дорожче). Питома вага технологічної складової становить по вартості 2-10%.	Слід зафіксувати, який вид врахування технологічної складової приймається: оплатою перемінної складової або натурою.
К_{дол.США} — прогнозний обмінний курс гривні до долара США	Не визначено поняття «прогнозний курс», хто визначає і на який період. Є сумнів, чи такий «прогноз» взагалі варто застосовувати.	Слід визначити «прогнозний курс» як, скажімо, середньозважений курс гривні/дол. США за місяць або квартал, що передують місяцю/кварталу визначення ціни на газ. Похибка буде незначною. Особливо, у випадку середнього квартального курсу

(3) Прозорість

Параметр	Зауваження	Висновок/Пропозиція
Ц_{NGC} — ціна імпортованого природного газу на хабі NCG	Platts European Gas Daily є платним виданням обмеженого доступу, що не забезпечує прозорості для громадянського суспільства.	Замінити Platts European Gas Daily на Інтерконтинентальну біржу ICE, яка надає значну ширшу інформацію по нафтогазових ринках, ніж Platts, є доступною на безкоштовній основі.
К_{євро/дол.США} — крос-курс євро до долара США, за даними агентства "Bloomberg"	Крос-курс Блумберг можна поміняти на більш офіційний та доступний.	Уявляється більш зручним поміняти на Європейський центральний банк , який ширше використовується в Європі та є офіційним. Курси ЄЦБ легко доступні та зрозумілі.
С_ф — прогнозна вартість транспортування природного газу від німецького газового хабу NCG до ВТП Словаччини	Різниця в цінах на ВТП Словаччини та на NCG - корупційне положення . ВТП Словаччини є найбільш непрозорим в регіоні. Об'єктивне джерело регулярних цін відсутнє. Жодних біржових джерел, як в усіх сусідніх країнах, немає. Єдиним джерелом цінової інформації є Ісис, ціни послуг якого «зашкалюють».	ВТП Словаччини слід було б вилучити .

(4) Періодичність перегляду

Оптимальним періодом перегляду регульованих цін був би щомісячний. Front Month вважається експертами найбільш важливою категорією. Денний або тижневий перегляд був би найточнішим, але практична користь низька, здебільшого через часові фактори адміністративних процедур.

Середня квартальна ціна є менш точним показником. Однак квартальний перегляд є прийнятним, хоч і точність його буде не завжди адекватною. Крім того, необхідно буде вирішити, який брати період визначення цін на черговий квартал. Наприклад, ПАТ «Газпром», яке переглядає ціни за формулами експортних контрактів щоквартально, застосовує 9 місячний період, що передує кварталу, для якого визначається ціна.

Слід зауважити, що ф'ючерсні ціни на наступний квартал та на наступний місяць приблизно однакові (рис.1). У середньому денні ціни на наступний квартал вище денних цін на поставки у наступному місяці на близько 1 дол. США/ткм.

Рисунок 1 – Денні ціни на наступний квартал та на квітень 2016 р. протягом січня-березня 2016 р. (I квартал 2016 р.) (джерела: ICE/НГБІ)

Місячний підхід. Діапазон розкиду цін у березні ц.р. для поставок у квітні становив 8 дол. США/ткм (141-149 дол. США/ткм), або 5,5% від середньої місячної ціни (145 дол. США/ткм).

Квартальний підхід. Діапазон розкиду цін у I кварталі (опірному) на поставки у II кварталі становив 35 дол. США/ткм (141-176 дол. США/ткм), або 23% від середньої ціни I кварталу на наступний квартал (151 дол. США/ткм).

Річний підхід дав би розкид цін понад 50% та, відтак, взагалі має бути виключений з використання.

(5) Недостатня обґрунтованість визначення тарифів транскордонних пунктів на вхід до України з Європи

Т_{вхГТС} – тариф на послуги з транспортування природного газу транскордонними газопроводами для точок входу в ГТС України – 12,47 \$/1000 куб. м, було обраховано, за нашою інформацією, на підставі прискореної амортизації.

Прискорена амортизація була застосована за умови, що ВАТ «Газпром» припинить транзит російського газу через українську ГТС у 2019 році. В той же час, запропонована в Постанові КМУ № 315 формула визначення ціни газу призначена для внутрішнього споживання, яке не припиниться і після 2019 року.

Додаток: Розрахунок витрат на транспортування природного газу від NCG в Україну, на 2 сторінках.

Додаток. Розрахунок витрат на транспортування природного газу від NCG в Україну

Маршрут: NCG - пункт виходу з ФРН Вайдхаус – пункт входу в Чехію Вайдхаус – пункт виходу з Чехії Ланжот – пункт входу в Словаччину Ланжот

Наведені тарифи не включають ПДВ. Ми вважаємо, що ПДВ за маршрутом у країнах, які є всі членами ЄС, не сплачується за товари, що вивозяться за межі Євросоюзу, а у разі сплати підлягає поверненню.

- Для річного контракту партія: 9 млрд. куб. м/рік - 261 369 МВт-год. на добу - 10 890 412 кВт-год./год.
- Для місячного контракту: партія 100 млн. куб. м/місяць (1 472 210 кВт-год./год)
- Вища теплота згоряння 10,6 кВт-год./куб. м (20°C)

Вжито скорочення: ТКМ – тисяча куб. м (20°C)

1 Німеччина/Open Grid Europe - оператор зони NCG

Вихід із зони, у якій знаходиться віртуальний газовий торговельний пункт Net Connect Germany (NCG), у напрямку України – це Вайдхаус.

Станом на березень потужності на вихід до Чехії характеризувалися наступним чином (табл. 1).

Таблиця – Стан потужностей в пункті виходу з ФРН Вайдхаус у березні 2016 р. (джерело: OGE)

кВт-год./год

Технічна потужність	Заброньована тверда потужність	Заброньована переривчаста потужність	Вільна (доступна) переривчаста потужність	Перша номінація	Остання номінація	Попередня алокація	Остаточна алокація
2E-31	0	2500075	Необмежена (unbounded)	2250000	2250000	2250000	2250000

Згідно з чинним преїскурантом OGE¹, т Тарифна вартість транспортування = (ставка пункту x коефіцієнт за переривчасту потужність) + плата за платформу потужностей + стягнення за біогаз + плата за вимірювання/експлуатацію пункту вимірювання + плата за оформлення рахунку (білінг). Ставки пунктів надано для річного контракту. У випадку місячного їх слід помножити на 1,25 (строк контракту 28-89 діб); для квартального – на 1,1 (строк контракту 90-364 діб). Біогаз: транскордонні пункти звільнено від цього стягнення. У випадку переривчастої потужності з 2016 р. до всіх пунктів входу/виходу застосовується знижка 10% відносно стандартної ставки, тобто ставка для переривчастої потужності дорівнює 90% стандартної (для деяких пунктів діє навіть більша знижка, але не для Вайдхаус). Коефіцієнти не стосуються білінг-плати. Для даних розрахунків знижка 10% не застосовується, оскільки вона є параметром тимчасового застосування.

Плата за експлуатацію станції вимірювання = ставка за відповідний пункт + (ставка за вимірювач газу x кількість вимірювачів газу)

Таблиця - Ставки Open Grid Europe GmbH по пунктах виходу із зони NCG

Вид	Розмір плати/ставки
за тверду потужність вільної алокації на 1 добу для пунктів виходу	0,00865 євро/кВт-год/год/добу
Плата за платформу потужностей*	0,00003 євро/кВт-год/год/добу
Плата за послугу вимірювання	1,53 євро/добу
Плата за експлуатацію вимірювального пристрою (gas meter)	0,95 євро/добу
Плата за пункт бронювання	3,03 євро/добу
За виписку рахунку (білінг). Додається наприкінці всіх складових оплати пункту виходу.	0,00012 євро/кВт-год./год/д
Біогаз (не береться для транскордонних пунктів)	0,00162454 євро/кВт-год./год/д
Плата за конверсію ринку market conversion), стягується у всіх пунктах виходу, нас додаток до мережевої плати	0,00005743 євро/кВт-год./год./д
* включено у мережеву ставку, додавати не слід	
** Білінг, біогаз та конверсія ринку стягуються наприкінці та не підлягають знижкам.	

Таблиця – Розрахунок ставки транспортування в пункті Вайдхаус з боку ФРН для річного контракту

Параметр	Результат
0,00865 + 0,00012 + 0,00005743	0,008827243 євро/кВт-год./год на добу
x 10 890 412	96134 євро/кВт.год/добу
+ (1,53 + 0,95 + 3,03)	5,51 євро/добу
+5,51	96140 євро/добу
35091049 євро/3,9 євро/ткм/4,5 дол. США/ткм	
1,13 - середній курс ЄЦБ євро/дол.США за останні місяці. Похибка розрахунків оцінюється в 0,5 дол. США.	

Таким чином, ставка Німеччини за транспортування із зони NCG до Чехії для річного контракту становить **5 дол. США/ткм.**

Слід зазначити, що у **травні 2014 р.**, тобто рівно 2 роки тому, ставка по пункту виходу Вайдхаус (зона 2) була значно вище та становила 0,00955 євро/кВт-год./год/д, тобто **на 20% вище, ніж нині**. А курс євро до долара був також суттєво вище. Результуючий тариф (по пункту Вайдхаус) розраховувався як 9 дол. США/ткм,

Таблиця – Розрахунок ставки транспортування для річного контракту в пункті Вайдхаус з боку ФРН для місячного контракту на 100 млн. куб. м

Параметр	Результат
0,00865	
x 1,25	0,0108125 євро/кВт-год./год на добу
485 550 євро за період (місяць)/ 4,9 євро/ткм/5,5 дол. США/ткм	
1,13 (середній курс ЄЦБ євро/дол.США за останні місяці). Похибка розрахунків оцінюється в 0,5 дол. США.	

¹ Preisblatt der Open Grid Europe GmbH für interne Bestellun- gen gem. Kooperationsvereinbarung VIII, Essen, Gültig für Transporte ab 01.01.2016

Таким чином, ставка Німеччини за транспортування із зони NCG до Чехії для місячного контракту становить **6 дол. США/ткм.**

2 Чехія (Net4Gas)

- Вхідний пункт Вайдхаус (Німеччина)
 - Вихідний пункт Ланжот (Lanžhot, Чехія)
- Курс на 18.05.16 - 24,133 чеських крон/дол. США

Таблиця - Тарифна вартість транспортування територією Чехії партії 9 млрд. куб. м за річним контрактом.

Складова	Пункт входу	Пункт виходу	Тип контракту	Потужність, МВт-год./добу	Всього
Фіксована	HPS - Waidhaus		Річний	261 369	196 931 086,74 ЧК
Фіксована		HPS - Lanžhot	Річний	261 369	1 056 994 531,83 ЧК
Перемінна		HPS - Lanžhot	Річний	261 369	250 901 171,55 ЧК
Всього, чеських крон					1 504 826 790,12 ЧК
Всього, дол. США					62 355 562
Ставка, дол. США/ткм					6,93

Аналогічно розраховується вартість транспортування територією Чехії для місячного контракту, яка складає сукупно для партії 100 млн. куб. м - 24 358 216,87 ЧК, звідки ставка розраховується як 10,1 дол. США/ткм (курс ЧК/дол. США = 24,103 на 15.06.16 – ЦБ Чехії).

3 Словаччина (Eustream)

- Вхідний пункт з Чехії Ланжот (Lanžhot).
- Вихідний пункт до України Будінце (Budince)

Кількість 9 млрд. куб. м 261 369 MBT-год/добу) відноситься до 2 тарифної групи (18 200 - 416 000 MBT-год./д)

Таблиця – Розрахунок ставки транспортування для річного контракту територією Словаччини для річного контракту

Заброньована потужність, МВт-год/добу		Ціна за одиницю, євро/МВт-год./добу/період		Всього	
Пункт входу Ланжот	Пункт виходу Будінце	Пункт входу Ланжот	Пункт виходу Будінце	Пункт входу Ланжот	Пункт виходу Будінце
0,000	261 369,000	0	180,59	0	47200627,71
261 369.000	0,000	83,21	0	21748514,49	0
Сума за транспортування партії 9 млрд. куб. м протягом року (без технологічного газу), євро				21 748 514,49	47 200 628
Кількість технологічного газу, МВт-год/д				261,4 (0,10%)	1830 (0,70%)
Сума за технологічний газ, євро (CEGHIX = 14,782 євро/МВт-год на 14.06.16)				3864	27051
Всього за транспортування партії 9 млрд. куб. м протягом року (наступних 12 місяців)				21752379	47227679
Сума за транспортування партії 9 млрд. куб. м протягом року, дол. США				24427921	53036683
Ставка транспортування партії 9 млрд. куб. м протягом року за ткм				2,7	5,9

Курс ЄЦБ для пари євро/дол. США на 15.06.16 - 1,123

Аналогічно розраховується вартість транспортування територією Словаччини для місячного контракту, яка складає сукупно для партії 100 млн. куб. м - 2 326 258 євро (у тому числі 4 173 євро за технологічний газ), звідки ставка транспортування по обом пунктам Словаччини (входу та виходу), тобто територією Словаччини повністю, розраховується як **26 дол. США/ткм.**

Зведена таблиця вартості транспортування

Пункти маршруту транспортування природного газу від NCG (ФРН) до України	Річний контракт, дол. США/ткм	Місячний контракт, дол. США/ткм
Вайдхаус – пункт виходу із зони NCG (Німеччина)	5	6
Повна ставка транспортування територією Чехії: Вайдхаус – пункт входу в Чехію з ФРН (Чехія) та Ланжот – пункт виходу з Чехії до Словаччини (Чехія), сумарно	7	10
Територією Словаччини: Ланжот (пункт входу в Словаччину з Чехії) і Будінце (пункт виходу із Словаччини до України)	9	26
Всього від NCG до кордону Словаччини з Україною	21	42
Будінце – пункт входу в Україну із Словаччини (Україна)	12,47	12,47
Всього по маршруту NCG - Україна:	34	45

ТОВ «Нафтогазбудінформатика»